

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Оглядове досьє щодо законодавства деяких іноземних держав у сфері фінансування судів, суддів і працівників судових установ

**Оглядове досьє щодо законодавства деяких іноземних держав
у сфері фінансування судів, суддів і працівників судових установ***

***Анотація.** В огляді наведений перелік основних міжнародних і національних нормативно-правових актів, актів рекомендаційного та роз'яснювального характеру, якими врегульовуються питання фінансування діяльності Суду справедливості Європейського Союзу, судів, суддів та персоналу судів у Німеччині, Франції, Великій Британії і Північній Ірландії та Сполучених Штатах Америки. Також із зазначеної тематики підготовлений перелік наукових праць і аналітичних досліджень, що були опубліковані останніми роками.*

***Ключові слова:** фінансове забезпечення суду і суддів; заробітна плата судді й персоналу; формування бюджету суду; система органів і структурних підрозділів суду, що беруть участь у процесах фінансування суду; наукові джерела.*

Зміст

I. Вступ	4
II. Основна частина.....	6
1. Суд Справедливості Європейського Союзу.....	6
2. Федеративна Республіка Німеччина	8
3. Французька Республіка	9
4. Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії	10
5. Сполучені Штати Америки.....	12
6. Наукові праці, аналітичні дослідження, звіти (іноземні джерела)	15
III. Висновки.....	18

I. Вступ

Фінансування судів тісно пов'язане з питанням незалежності суддів, оскільки воно визначає умови, в яких суди виконують свої функції. Більше того, існує очевидний зв'язок між фінансуванням та управлінням судами, з одного боку, та принципами Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, з іншого: доступ до правосуддя та право на справедливий суд не забезпечуються належним чином, якщо справа не розглядається упродовж розумного строку судом, у якого є необхідне фінансування та ресурси для ефективного виконання своїх обов'язків¹.

Усі загальні принципи і стандарти Ради Європи щодо фінансування та управління судами покладають на держави обов'язок забезпечити фінансові ресурси, які би відповідали потребам різноманітних судових систем.

Консультативна рада європейських суддів (далі – КРЄС) наголошує, що, незважаючи на те, що фінансування судів є частиною державного бюджету, який подається у парламент міністерством фінансів, таке фінансування не повинно залежати від політичної нестабільності. Хоча рівень фінансування судів, який може собі дозволити держава, залежить від політичного рішення, необхідно також подбати про те, щоб у системі, яка ґрунтується на розподілі влади, ані органи виконавчої, ані органи законодавчої влади не могли чинити тиск на судову владу під час визначення бюджету. Рішення про виділення коштів для роботи судів повинні прийматися із суворим дотриманням судової незалежності.

У більшості держав органи юстиції (міністерства юстиції) залучені до процесу представлення судового бюджету та обговорення його з міністерством фінансів. Як правило, судова влада (уповноважена інституція) надає пропозиції щодо фінансування до міністерства юстиції. Однак, у деяких випадках суди представляють бюджетні пропозиції безпосередньо до міністерства фінансів. Прикладами можуть бути Верховні суди Естонії та Словаччини, які надають пропозиції щодо своїх бюджетів, а також Верховні суди Кіпру та Словенії, які надають пропозиції щодо бюджетів для судів усіх рівнів. У Швейцарії Федеральний верховний суд має право подавати власний бюджет (після схвалення його Адміністративною комісією Суду, до складу якої входять три судді) до федерального парламенту; а президент та генеральний секретар Суду мають право брати особисту участь та захищати свій бюджет перед парламентом. У Литві рішенням Конституційного суду від 21 грудня 1999 року встановлено принцип, згідно з яким кожен суд має право на свій власний бюджет, з окремим рядком у державному бюджеті, що схвалюється парламентом. У скандинавських країнах останні зміни в законодавстві зробили формальною процедуру узгодження судових бюджетів та подання їх до міністерства юстиції – у Данії ця роль відведена Судовій адміністрації (у колегії якої більшість складають представники різних судів). У Швеції Національна судова адміністрація (спеціальний урядовий орган, що має колегію, меншу частину якої складають судді) виконує подібну функцію та має обов'язок готувати трирічні бюджети.

¹ Висновок № 2 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо фінансування та управління судами у контексті ефективності судової влади та статті 6 Європейської конвенції з прав людини. *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С. 223.

На відміну від цих прикладів, є держави, де не існує офіційної процедури залучення судової влади до обговорення бюджету судів міністерством юстиції чи іншим органом, а будь-який вплив на цей процес є неофіційним. Бельгія, Хорватія, Франція, Німеччина, Італія (окрім окремих видатків), Люксембург, Мальта, Україна та Сполучене Королівство є прикладами юридичних систем цієї категорії.

Міра, яка вважається адекватною для фінансування судів, не завжди залежить від того, які існують формальні процедури для консультування чи подання пропозицій судовою владою. Хоча безпосереднє залучення судів завжди розглядалося як важлива потреба.

У державах Східної Європи загальна недостатність бюджетних коштів спричинила те, що парламенти скорочують фінансування судів до рівня, що забезпечує відносно невелику частку від необхідного. Навіть у західноєвропейських країнах брак бюджетних коштів призвів до зменшення кількості залів засідань, офісів, інформаційних технологій та / або персоналу (останнє означає, що судді інколи повинні виконувати несуддівські функції).

Одна з проблем, що може виникнути, полягає в тому, що судова влада, яка не завжди розглядається як окрема гілка влади у державі, має специфічні потреби для виконання покладених на неї завдань та збереження своєї незалежності. На жаль, економічні аспекти можуть переважати в дискусіях, що стосуються важливих структурних змін судової влади та її ефективності. Хоча жодна з держав не може ігнорувати свою загальну фінансову спроможність при визначенні рівня послуг, який вона може підтримувати, судова влада та суди як одна з необхідних гілок влади держави мають високий пріоритет щодо виділення ресурсів.

У зв'язку з цим, КРЕС зауважує, що забезпечення належного фінансування судів вимагає активнішої участі самих судів у процесі підготовки бюджету. Тому важливим є те, щоб порядок прийняття парламентом бюджету судової влади включав процедуру врахування погляду судових установ.

Однією з форм, в якій може здійснюватися таке активне залучення судових інституцій до процесу підготовки бюджету, є надання функції координування процесу складання бюджетних запитів щодо фінансування судів незалежному органу, відповідальному за адміністрування судової системи (у державах, де такий орган існує), а також установити прямий контакт між таким органом і парламентом, котрий оцінює потреби судів. Бажано також, щоб орган, який представляє всі суди, був відповідальний за подання запитів щодо бюджетного фінансування до парламенту або одного з його спеціальних комітетів².

У зв'язку з наведеним, дослідження джерельної бази закордонного досвіду фінансування судової влади є актуальним і затребуваним.

Структура оглядового досьє та досліджені держави відповідають запиту замовника.

II. Основна частина

² Висновок № 2 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо фінансування та управління судами у контексті ефективності судової влади та статті 6 Європейської конвенції з прав людини. *Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства*. Київ, 2015. С.223.

1. Суд Справедливості Європейського Союзу. Розмір заробітної плати суддів і державних службовців Суду Справедливості Європейського Союзу, а також фінансові правила функціонування Суду встановлюються низкою нормативних актів Європейського Союзу. Основними з них є:

1. Консолідована версія Договору про функціонування Європейського Союзу (2016/C 202/01).

Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union (2016/C 202/01).

URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj/eng

Фінансування Суду ЄС здійснюється із загального бюджету ЄС, який затверджується Європейським Парламентом і Радою.

Ключові статті: 310–319 (щодо фінансового забезпечення інституцій Європейського Союзу).

2. Статут Суду Європейського Союзу.

Statute of the Court of Justice of the European Union.

URL: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-08/tradoc-en-div-c-0000-2016-201606984-05_00.pdf

Ключові статті: хоча прямої згадки про загальний бюджет або конкретні статті видатків Суду ЄС у Статуті немає, статті 4, 6, 12, 13, 29, 52 зачіпають різні аспекти, що мають відношення до фінансування діяльності Суду, винагороди його членів і персоналу, а також покриття адміністративних витрат, пов'язаних із його функціонуванням.

3. Регламент (ЄС, Євратом) 2024/2509 Європейського Парламенту та Ради від 23 вересня 2024 року про фінансові правила, що застосовуються до загального бюджету Союзу (нова редакція).

Regulation (EU, Euratom) 2024/2509 of the European Parliament and of the Council of 23 September 2024 on the financial rules applicable to the general budget of the Union (recast).

URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/990fe2a6-8f52-11ef-a130-01aa75ed71a1/language-en>

Ключові статті: фінансовий регламент встановлює загальні правила для формування та виконання загального бюджету Європейського Союзу, до якого входять і витрати на функціонування всіх інституцій ЄС, включаючи Суд Справедливості. Зокрема, до статей, які мають загальне значення для фінансування інституцій ЄС, включаючи Суд Справедливості, відносяться: 1, 9, 34, 37, 39, 41, 42, 56, 66.

4. Регламент (ЄС, Євратом) 2018/1046 Європейського Парламенту та Ради від 18 липня 2018 року про фінансові правила, що застосовуються до загального бюджету Союзу, внесення змін до Регламентів (ЄС) № 1296/2013, (ЄС) № 1301/2013, (ЄС) № 1303/2013, (ЄС) № 1304/2013, (ЄС) № 1309/2013, (ЄС) № 1316/2013, (ЄС) № 223/2014, (ЄС) № 283/2014 та Рішення № 541/2014/ЄС та скасування Регламенту (ЄС, Євратом) № 966/2012.

Regulation (EU, Euratom) 2018/1046 of the European Parliament and of the Council of 18 July 2018 on the financial rules applicable to the general budget of the Union, amending Regulations (EU) No 1296/2013, (EU) No 1301/2013, (EU) No 1303/2013, (EU) No 1304/2013, (EU) No 1309/2013, (EU) No 1316/2013, (EU) No

223/2014, (EU) No 283/2014, and Decision No 541/2014/EU and repealing Regulation (EU, Euratom) No 966/2012.

URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj/eng>

Ключові статті: стаття 39 «Кошторис доходів та видатків»; стаття 47 «Структура видаткової частини бюджету»; стаття 74 «Повноваження та обов'язки уповноваженої особи»; стаття 110 «Рішення про фінансування»; стаття 249 «Річний звіт про управління бюджетом та фінансами» (згідно з вимогами цієї статті Суд ЄС готує звіт про бюджетне та фінансове управління за фінансовий рік і надає цей звіт Європейському Парламенту, Раді та Рахунковій палаті до 31 березня наступного фінансового року); стаття 264 «Загальні положення».

5. Регламент Ради № 422/67/ЄЕС, 5/67/Євратом від 25 липня 1967 року про визначення винагороди Голови та членів Комісії, а також Голови, суддів, генеральних адвокатів та Секретаря Суду ЄС.

Regulation No 422/67/EEC, 5/67/Euratom of the Council of 25 July 1967 determining the emoluments of the President and members of the Commission and of the President, Judges, Advocates-General and Registrar of the Court of Justice.

URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1967/422/oj/eng>

Ключові статті: Регламент № 422/67/ЄЕС є комплексним нормативно-правовим актом, що детально регулює питання матеріального забезпечення членів Комісії та Суду ЄС, визначаючи їхні заробітні плати, різноманітні надбавки, відшкодування витрат, а також умови отримання тимчасової допомоги, пенсій та соціальних гарантій як під час виконання ними своїх обов'язків, так і після їх припинення. У статті 2 наведено конкретні розміри основних місячних окладів для Президента, Віце-президента та інших членів Комісії, а також для Президента, суддів/генеральних прокурорів та Реєстратора Суду. Додатки також містять суми окладів (змінюються з часом відповідно до коригувань Ради).

6. Регламент (ЄЕС, Euratom, ECSC) № 259/68 Ради від 29 лютого 1968 року, що затверджує Положення про штат посадових осіб та умови працевлаштування інших службовців Європейських Співтовариств і запроваджує спеціальні заходи, які тимчасово застосовуються до посадових осіб Комісії.

Regulation (EEC, Euratom, ECSC) No 259/68 of the Council of 29 February 1968 laying down the Staff Regulations of Officials and the Conditions of Employment of Other Servants of the European Communities and instituting special measures temporarily applicable to officials of the Commission.

URL: [https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1968/259\(1\)/oj/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1968/259(1)/oj/eng)

Регламент № 259/68 є фундаментальним документом, що визначає правовий статус та умови праці посадових осіб та інших службовців Європейських Співтовариств, а також впроваджує тимчасові заходи, спрямовані на оптимізацію структури штату Комісії.

Ключові статті: статті 1–3; стаття 62 (стосується виплат винагороди); стаття 66, статті 67–70. Додаток I містить шкалу категорій і окладів (від AST до AD, включаючи AD15–AD16 для вищої ланки). Додаток XI встановлює правила щорічного коригування винагороди. Заробітна плата підлягає щорічному

коригуванню (на основі інфляції та паритету купівельної спроможності) рішенням Ради за пропозицією Комісії. Офіційний вісник Європейського Союзу регулярно публікує оновлення таблиць окладів.

7. Регламент № 31 (ЄЕС), 11 (ЄАЕС), що встановлює штатне Положення для посадових осіб та умов найму інших службовців Європейського економічного співтовариства та Європейського співтовариства з атомної енергії.

Regulation No 31 (EEC), 11 (EAEC), laying down the Staff Regulations of Officials and the Conditions of Employment of Other Servants of the European Economic Community and the European Atomic Energy Community.

URL: [https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1962/31\(1\)/2014-05-01/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1962/31(1)/2014-05-01/eng)

Ключові статті: у розділі 5 Регламенту визначається заробітна плата та соціальне забезпечення посадових осіб ЄЕС та ЄСАС; у статтях 62–70 – заробітна плата; у статті 71 – витрати; у статтях 72–76а – соціальні виплати; у статтях 77–84 – пенсії та допомога у зв'язку з непрацездатністю; у статтях 77–84 – стягнення переплат.

8. Річний звіт за 2023 рік щодо управління Судом Справедливості Європейського Союзу.

Annual Report 2023 Management of Court of Justice of the European Union

URL: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2024-06/en-rapport_gestion_2023.pdf

Ключові статті: Додаток 2 «Звіт про бюджетне та фінансове управління за 2023 фінансовий рік».

2. Федеративна Республіка Німеччина.

1. Основний закон Федеративної Республіки Німеччина.

Basic Law for the Federal Republic of Germany.

URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html#p0556

Ключові статті: 92–97 (судова влада); 104а–115 (фінанси).

2. Федеральний закон про оплату праці.

Bundesbesoldungsgesetz (BBesG).

URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bbesg/>

Ключові статті: § 37 Оплата праці категорії R (судді і прокурори); § 38 Розрахунок основної заробітної плати категорії R; § 20 Федеральні шкали заробітної плати категорій A і B (державні службовці і військовослужбовці); Додаток I (класифікація посад державних службовців і військовослужбовців); Додаток III (класифікація посад суддів і прокурорів); Додаток IV (основні заробітні плати груп заробітної плати категорії R, розміри посадових окладів за групами посадових окладів категорії R).

3. Закон про судоустрій Німеччини.

Deutsches Richtergesetz (DRiG).

URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/drigr/>

Ключові статті: § 33 (збереження повної зарплати); § 34 (вихід на пенсію через непрацездатність).

4. Закон про статус державних службовців.

*Beamtenstatusgesetz, BeamStG*³.

URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/beamstg/>

Ключові статті: стаття 18 (правовий статус державних службовців); стаття 19 (правовий статус одержувачів пенсії).

5. Закони про заробітну плату в деяких землях:

5.1. Закон про заробітну плату в Баварії від 5 серпня 2010 року.

Bayerisches Besoldungsgesetz (BayBesG) Vom 5. August 2010 (GVBl. S. 410, 764) BayRS 2032-1-1-F.

URL: <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayBesG>

Ключові статті: статті 19–38 (розрахунок, ставки, надбавки основної заробітної плати державних службовців категорій А, В); статті 44–49 (загальні положення, функціональна винагорода, основна заробітна плата, оклад категорії R, розрахунок основної заробітної плати; основні ставки заробітної плати; подальші положення); Додаток 1 (розміри заробітної плати категорій А, В і R).

5.2. Закон про оплату праці в землі Північний Рейн Вестфалія.

Besoldungsgesetz für das Land Nordrhein-Westfalen (Landesbesoldungsgesetz – LBesGNRW).

URL:

https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_bes_text?anw_nr=2&gld_nr=2&ugl_nr=20320&bes_id=34824&menu=0&sg=0&aufgehoben=N&keyword=Besoldungsgesetz%20NRW#det0

Ключові статті: стаття 22 (державні шкали посадових окладів державних службовців категорій А і В); статті 40, 41 (визначення основної заробітної плати суддів і прокурорів категорії R); Додаток 6 «Основні ставки заробітної плати» (державна шкала заробітної плати категорії А); Додаток 7 «Основні ставки заробітної плати» (державна шкала заробітної плати категорії В); Додаток 8 «Основні ставки заробітної плати» (державна шкала окладів категорії R).

3. Французька Республіка.

1. Конституція Франції.

Constitution du 4 octobre 1958.

URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000571356/>

Ключові статті: стаття 34.

2. Закон № 2025-127 від 14 лютого 2025 року про фінанси на 2025 рік

Loi n° 2025-127 du 14 février 2025 de finances pour 2025.

URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000051168007>

Ключові статті: статті 144, 145, 148, Додаток В (стаття 139 «Розподіл кредитів загального бюджету за місяцями та програмами»), Додаток F «Розподіл загальних ресурсів, виділених за місяцю».

3. Кодекс організації судової влади.

Code de l'organisation judiciaire.

URL:

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071164/

³ Gesetz zur Regelung des Statusrechts der Beamtinnen und Beamten in den Ländern. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/beamstg/>

Ключові статті: стаття R312-70, стаття R211-2, стаття R214-3, стаття R311-2.

4. Закон № 2023-1059 від 20 листопада 2023 року про орієнтацію та програмування Міністерства юстиції на 2023–2027.

Loi n° 2023-1059 du 20 novembre 2023 d'orientation et de programmation du ministère de la justice 2023-2027.

URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000048430512>

Ключові статті: стаття 1.

5. Декрет № 2008-689 від 9 липня 2008 року про організацію Міністерства юстиції.

Décret n° 2008-689 du 9 juillet 2008 relatif à l'organisation du ministère de la justice.

URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000019153062/>

Ключові статті: стаття 3.

6. Наказ № 58-1270 від 22 грудня 1958 року, що містить органічний закон про статус судової влади.

Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature.

URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000339259>

Ключові статті: стаття 42.

7. Декрет № 93-21 від 7 січня 1993 року, виданий для застосування Наказу № 58-1270 від 22 грудня 1958 року зі змінами, що містить органічний закон про статус судової влади.

Décret n°93-21 du 7 janvier 1993 pris pour l'application de l'ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 modifiée portant loi organique relative au statut de la magistrature.

URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000726191>

Ключові статті: стаття 13, стаття 17, стаття 17-1, стаття 29-4, стаття 30-4, стаття 31-3, стаття 35-6.

4. Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії.

1. Закон про конституційну реформу 2005 року.

Constitutional Reform Act 2005.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/4/contents>

Ключові положення: розділ 34, абзац 16 «Заробітна плата, доплати та витрати» Додатку 12 «Комісія з призначення суддів».

2. Закон про зарплату суддів 1872 року.

Judges Salaries Act 1872.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Vict/35-36/51>

Ключові положення: розділ 2.

3. Закон про здійснення правосуддя 1973 року.

Administration of Justice Act 1973.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1973/15/contents>

Ключові положення: розділ 9 «Зарплати суддів тощо».

4. Закон про суди вищої інстанції 1981 року.

Senior Courts Act 1981.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/54/contents>

Ключові положення: підрозділ (8) розділу 9 «Супровід ведення судової справи», розділ 12 «Заробітна плата тощо для суддів вищих судів».

5. Закон про здійснення правосуддя 1985 року.

Administration of Justice Act 1985.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/61/contents>

Ключові положення: розділ 53 «Відшкодування додаткових витрат, пов'язаних зі смертю чи недієздатністю головуєчого судді тощо».

6. Закон про судові пенсії та вихід на пенсію 1993 року.

Judicial Pensions and Retirement Act 1993.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1993/8/contents>

Ключові положення: розділ 1 «Особи, до яких застосовується ця частина», розділ 2 «Право судового службовця на пенсію», розділ 3 «Відповідна річна ставка», розділ 4 «Одноразова допомога в разі виходу на пенсію або смерті судді», розділ 9А «Внески на судову пенсію тощо», розділ 21 «Пенсії, що виплачуються судовим службовцям тощо місцевими органами влади в Англії та Уельсі».

7. Закон про мирових суддів 1997 року.

Justices of the Peace Act 1997.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/25/body/enacted>

Ключові положення: підрозділ (6) розділу 55 «Обов'язки місцевих органів влади», розділ 56 «Положення, що доповнюють розділ 55».

8. Закон про суди 2003 року.

Courts Act 2003.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/39/contents>

Ключові положення: розділ 15 «Доплати мирових суддів», розділ 22 «Призначення тощо», розділ 24 «Заступники окружних суддів (магістратські суди)».

9. Положення про повноваження (фінансування) магістратських судів 2001 року.

The Greater London Magistrates' Courts Authority (Funding) Regulations 2001.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2001/47/contents/made>

Ключові положення: розділ 3 «Загальний фінансовий внесок», розділ 4 «Додаткове фінансування районів внутрішнього Лондона», розділ 5 «Розподіл внесків», Додаток 1 «Цифри для розрахунку суми загального фінансового внеску, який сплачується кожним місцевим органом Лондона», Додаток 2 «Цифри для розрахунку суми додаткового внеску на фінансування внутрішніх районів Лондона, що сплачується кожним районом Лондона».

Північна Ірландія.

1. Закон про державні доходи та збори до консолідованого фонду 1854 року.

Public Revenue and Consolidated Fund Charges Act 1854.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Vict/17-18/94/enacted>

Ключові положення: Додаток А, Додаток В.

2. Закон про суди графств (Північна Ірландія) 1959 року.

County Courts Act (Northern Ireland) 1959.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/apni/1959/25/contents>

Ключові положення: розділ 106 «Заробітна плата та надбавки суддів».

3. Закон про пенсії суддів-резидентів (Північна Ірландія) 1960 року.

Resident Magistrates' Pensions Act (Northern Ireland) 1960.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/apni/1960/2/contents>

Ключові положення: розділ 2 «Пенсії суддів-резидентів», розділ 2А «Положення, що регулюють пенсії, які можуть бути отримані», розділ 3 «Одноразова виплата при виході на пенсію або смерті», 8А «Внески на пенсії тощо».

4. Закон про здійснення правосуддя 1973 року.

Administration of Justice Act 1973.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1973/15/contents>

Ключові положення: розділ 9 «Зарплати суддів тощо», розділ 14 «Пенсії суддів-резидентів у Північній Ірландії».

5. Закон про судоустрій (Північна Ірландія) 1978 року.

Judicature (Northern Ireland) Act 1978.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1978/23/contents>

Ключові положення: розділ 117А «Надбавки суддям».

6. Закон про правосуддя (Північна Ірландія) 2002 року.

Justice (Northern Ireland) Act 2002.

URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/26/contents>

Ключові положення: розділ 8 «Трибунал для розгляду питання про усунення з посади судді», розділ 21 «Судові пенсії: розподіл пенсії», абзац 3 Додатку 9 «Заробітна плата тощо членів Комісії, які не працюють повний робочий день».

5. Сполучені Штати Америки.

1. Кодекс США від 25.06.1948 року.

U.S. Code.

URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/28>

Ключові статті: Розділ 28, глава 43, частина III, параграфи 44, 172, 601, 603, 635.

2. Федеральний закон США «Про заробітну плату».

Federal Salary Act of 1967 of 16.12.1967 року № 90-206.

URL: https://www.law.cornell.edu/topn/federal_salary_act_of_1967

Ключові статті: 225(f), 225 (n).

3. Федеральний закон США «Про управління федеральними судами».

S.1569 - Federal Courts Administration Act of 1992 of 29.10.1992 № 102-572.

URL: <https://www.congress.gov/bill/102nd-congress/senate-bill/1569>

Ключові статті: Розділ III (Судова фінансова адміністрація).

4. Федеральний закон США «Щодо удосконалення федеральних судів».

S.2915. Federal Courts Improvement Act of 2000 of 13.11.2000 № 106-518.

URL: <https://www.congress.gov/bill/106th-congress/senate-bill/2915>

Ключові статті: Розділ I (Адміністрування судових фінансів).

5. Федеральний закон США «Про бюджетний контроль»

S.3651 – Budget control Act of 2011 of 02.08.2011 № 112-25.

URL: <https://www.congress.gov/112/plaws/publ25/PLAW-112publ25.pdf>

Ключові статті: 101–104.

6. Федеральний закон США «Про консолідовані асигнування у 2023 році».

H.R.2617 - Consolidated Appropriations Act, 2023 of 29.12.2023 № 117-328.

URL: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/2617/text>

Ключові статті: Розділ III (Судова влада).

7. Федеральний закон США «Про консолідовані асигнування у 2024 році».

H.R.4366 - Consolidated Appropriations Act, 2024 of 09.03.2024 № 118-42.

URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/4366>

Ключові статті: Розділ III (Судова влада).

8. Федеральний закон США «Про подальші консолідовані асигнування».

H.R.2882 - Further Consolidated Appropriations Act, 2024 of 23.03.2024 № 118-47.

URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/2882/text>

Ключові статті: Розділ III (Судова система).

9. Федеральний закон США «Про фінансові послуги та державні асигнування у 2024 році».

S.2309 - Financial Services and General Government Appropriations Act, 2024 of 13.07.2023 № 118-61.

URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/2309/text>

Ключові статті: Розділ III (Судова система).

10. Федеральний закон США «Про виділення фінансових послуг і державного управління на фінансовий рік, який закінчується 30 вересня 2024 року, та на інші цілі».

H.R.4664 - Making appropriations for financial services and general government for the fiscal year ending September 30, 2024, and for other purposes of 17.07.2023 № 118-145.

URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/4664/text>

Ключові статті: Розділ III (Судова система).

11. Федеральний закон США «Про фінансові послуги та державні асигнування у 2025 році».

S.2309 - Financial Services and General Government Appropriations Act, 2025 of 17.06.2024 № 118-556.

URL: <https://www.congress.gov/bill/118th-congress/house-bill/8773>

Ключові статті: Розділ III (Судова влада).

12. Звіт Дослідницької служби Конгресу США «Асигнування на судову систему у 2024 фінансовому році».

Judiciary Appropriations, FY2024.

URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R48077>

Ключові статті: Розділ III (Дискреційні асигнування судової влади), Розділ IV (Обов'язкові асигнування судової влади).

13. Роз'яснення Управління персоналом уряду США «Система оплати праці суддів з адміністративних справ».

Administrative Law Judge Pay System.

URL: <https://www.opm.gov/policy-data-oversight/pay-leave/pay-administration/fact-sheets/administrative-law-judge-pay-system/>

Ключові статті: Розділ I (Рівні та ставки оплати праці суддів з адміністративних справ), Розділ III (Встановлення оплати для новопризначених суддів для розгляду адміністративних справ), Розділ IV (Умови та порядок переходу до наступного вищого рівня оплати праці судді адміністративного суду).

14. Ставки оплати праці персоналу суду, затверджені розпорядженням Адміністративного офісу судів США від 02.01.2025 р.

Court Personnel System Pay Rates (non-law enforcement officer).

URL: <https://www.uscourts.gov/careers/compensation/court-personnel-system-pay-rates-non-law-enforcement-officer>

Ключові статті: Розділ I (Тарифи оплати праці персоналу суду).

15. Кошторисний план заробітної плати в судах США, затверджений розпорядженням Адміністративного офісу судів США від 02.01.2025 р.

The Judiciary Salary Plan (JSP).

URL: <https://www.uscourts.gov/careers/compensation/judiciary-salary-plan-pay-rates>

Ключові статті: Розділ I (Ставки заробітної плати федеральних суддів у 2025 році).

16. Роз'яснення та заява про бюджетну пропозицію губернатора штату Каліфорнія для судової гілки влади «Щодо бюджетного процесу стосовно судової галузі в Каліфорнії від 10.01.2025 р.».

California's Judicial Branch Budget Process.

URL: <https://newsroom.courts.ca.gov/branch-facts/californias-judicial-branch-budget-process>

Ключові статті: Розділ I (Бюджетування судової гілки штату Каліфорнія).

17. Річний звіт (2024) щодо діяльності Адміністративного офісу судів США, затверджений розпорядженням директора Адміністративного офісу судів від 11.03.2025.

Funding and Budget – Annual Report 2024.

URL: <https://www.uscourts.gov/data-news/reports/annual-reports/directors-annual-report/annual-report-2024/funding-and-budget-annual-report-2024>

Ключові статті: Розділ II (Фінансування судової системи у 2024 році).

18. Річний звіт (2023) щодо діяльності Адміністративного офісу судів США, затверджений розпорядженням директора Адміністративного офісу судів від 05.03.2023 р.

Funding and Budget – Annual Report 2023.

URL: <https://www.uscourts.gov/data-news/reports/annual-reports/directors-annual-report/annual-report-2023/funding-and-budget-annual-report-2023>

Ключові статті: Розділ II (Фінансування судової системи у 2023 році).

19. Бюджетний запит Верховного суду США щодо виділення асигнувань на утримання у 2024 році, затверджений головою Верховного суду США від 10.03.2023 р.

Supreme court of the USA summary statement relating appropriation estimates to the current appropriation.

URL: <https://www.uscourts.gov/file/63004/download>

Ключові статті: Розділ I (Обсяги асигнувань та фінансування Верховного суду США у 2023 та 2024 роках).

20. Огляд фінансування федеральних судів США у 2013–2023 роках.

Funding for the Federal Courts FY 2013 - FY 2023.

URL:

https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/government_affairs_of_fice/deficit-reduction-and-funding-for-federal-courts.pdf?logActivity=true

Ключові статті: Розділ I (Фінансування судової системи у 2013 році), Розділ II (Фінансування судової системи у 2014 році), Розділ III (Фінансування судової системи у 2015 році), Розділ IV (Фінансування судової системи у 2016 році), Розділ V (Фінансування судової системи у 2017 році), Розділ VI (Фінансування судової системи у 2018 році), Розділ VII (Фінансування судової системи у 2019 році), Розділ VIII (Фінансування судової системи у 2020 році), Розділ IX (Фінансування судової системи у 2021 році), Розділ X (Фінансування судової системи у 2022 році), Розділ XI (Фінансування судової системи у 2023 році).

21. Загальна сітка заробітної плати судового секретаря федерального суду.

Total salary range for United States Federal Courts Judicial Law Clerk.

URL: https://www.glassdoor.com/Salary/United-States-Federal-Courts-Judicial-Law-Clerk-Salaries-E447836_D_KO29,47.htm

Ключові статті: Розділ I (Заробітна плата судового секретаря федерального суду США).

6. Наукові праці, аналітичні дослідження, звіти (іноземні джерела).

1. Annual Report 2024: from Chief Justice John G. Roberts. URL: <https://www.uscourts.gov/data-news/reports/annual-reports/directors-annual-report/annual-report-2024>
2. Apperson, J. (2024). Comity or Confrontation: Budgeting Independence of the American Judiciary. *Constitutional Review*, 10(1), 136–169. URL: <https://doi.org/10.31078/consrev1015>
3. Bosio, Erica. A Survey of Judicial Effectiveness. The Last Quarter Century of Empirical Evidence. June 2023. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099330206262335739/pdf/IDU0c20eb45a08f4504cee09199072bada1c4771.pdf>
4. Bosio, Erica. 2024. Reforming Justice: Engaging with Countries on Judicial Budgets. Prosperity Insight Series. World Bank. URL: <http://hdl.handle.net/10986/42517>
5. Caroline Expert-Foulquier. The Financial Independence of the Judiciary in France. *International Journal For Court Administration*. Jan 21, 2020. URL: <https://iacajournal.org/articles/10.36745/ijca.300>
6. Deyneli, Fatih, 2012. Analysis of relationship between efficiency of justice services and salaries of judges with two-stage DEA method. *European Journal of Law and Economics*. Springer, vol. 34(3), pages 477-493. URL: <https://ideas.repec.org/a/kap/ejlwec/v34y2012i3p477-493.html>
7. Domínguez, Magdalena, Zaranko, Ben. Justice spending in England and Wales. URL: <https://ifs.org.uk/sites/default/files/2025-02/Justice%20spending%20in%20England%20and%20Wales.pdf>
8. ECHR Budget. URL: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Budget_ENG#:~:text=The%20Court's%20budget%20for%202024,%2Dfinding%20missions%20etc
9. Fischer, Thomas (2022). Ver-dienen Richter zu wenig? URL: <https://www.lto.de/recht/meinung/m/eine-frage-an-thomas-fischer-verdienen-richter-zu-wenig>
10. Fourel, Eva. Le financement de la justice. *Droit & Croissance*. URL: <https://droitetcroissance.fr/wp-content/uploads/2019/04/Le-Financement-de-la-justice-Eva-Fourel.pdf>
11. Funds in Court in England and Wales. Annual Report and Accounts 2023-24. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66a79615a3c2a28abb50d8a3/funds-court-england-wales-annual-report-accounts-2023-2024.pdf>
12. Funding of the Judiciary. ENCJ Report 2015-2016. URL: https://www.encj.eu/images/stories/pdf/workinggroups/encj_2015_2016_report_funding_judiciary_adopted_ga.pdf
13. Holt, Daniel S. Federal Judiciary Appropriations, 1792-2010. URL: <https://www.fjc.gov/content/federal-judiciary-appropriations-1792-2010-0>

14. Jacob, Jean-Baptiste, Financer la justice en France: contributions à l'étude de la construction d'un budget. Institut de recherche juridique de la Sorbonne.| *IRJS Éditions*. 2022. Tome 118, 335 p. URL: <https://documentation.insp.gouv.fr/insp/search>
15. Jackson E. Funding for the Federal Judiciary: Evolution into Quasi-Independence. Harvard Law School. 2019. URL: https://scholar.harvard.edu/files/briefingpapers/files/65_-_cui_-_funding_for_the_federal_judiciary_evolution_into_quasi-independence.pdf
16. Jackson, Jeffrey. Judicial Independence, Adequate Court Funding, and Inherent Judicial Powers. *Constitutional Review*. Vol. 10 No. 1 (2024). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/56357406.pdf>
17. Judiciary Appropriations, FY2024. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/R48077>
18. Judiciary at a glance in Germany (2021). URL: <https://rm.coe.int/germany-2021-data-/1680ab89b8>
19. Judicial Salaries by Salary Group (effective 1 April 2023). URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/65129fffb23dad0012e70608/judicial-salaries-2023-2024.pdf>
20. Leclerc, Chloé, Lamkhioued, Majda, Visotzky-Charlebois, Maxine, Gesualdi-Fecteau et, Dalia, Clouet, Johanne. Le financement de la justice : la vraie mesure d'accès à la justice. *Un article de la revue Revue générale de droit*. Volume 54, numéro 1, 2024. 121–151. URL: <https://www.erudit.org/fr/revues/rgd/2024-v54-n1-rgd09747/1115108ar/>
21. Mulheron KC (Hon), Rachael. A REVIEW OF LITIGATION FUNDING IN ENGLAND AND WALES. A LEGAL LITERATURE AND EMPIRICAL STUDY. 28 March 2024. URL: <https://legalservicesboard.org.uk/wp-content/uploads/2024/05/A-review-of-litigation-funding.pdf>
22. Par, Hélène. Modèles de financement et gouvernance de l'institution judiciaire. *Revue française d'administration publique*, 2022/4 № 184, Pages 971 à 987. URL: <https://doi.org/10.3917/rfap.184.0026>
23. Pauliat, Hélène. Patterns of funding and governing the judiciary. *Revue française d'administration publique*. 2022/4 No 184. URL: <https://droit.cairn.info/journal-revue-francaise-d-administration-publique-2022-4-page-971?lang=en>
24. Report European judicial systems - CEPEJ Evaluation report - 2024 Evaluation cycle (2022 data). Council of Europe European Commission for the efficiency of justice (CEPEJ). URL: <https://www.coe.int/en/web/cepej/special-file>
25. Richter/in Gehälter in Deutschland. URL: <https://www.stepstone.de/gehalt/Richter-in.html>
26. Rosselli. Alexander. Judicial Independence and the Budget: A Taxonomy of Judicial Budgeting Mechanisms. URL: <https://www.repository.law.indiana.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1016&context=ijcd>
- 27 Study on the functioning of judicial systems in the EU Member States. Facts and figures from the CEPEJ questionnaires 2012 to 2020. URL: https://commission.europa.eu/system/files/2022-05/part_1_-_eu_scoreboard_-_indicators_-_deliverable_0.pdf

28. Viapiana, Federica (Italian National Research Council). Funding the Judiciary: How Budgeting System Shapes Justice. A Comparative Analysis of Three Case Studies. *International Journal for Court Administration*. 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/331012174_Funding_the_Judiciary_How_Budgeting_System_Shapes_Justice_A_Comparative_Analysis_of_Three_Case_Studies

29. Zambrano, Diego. Federal Expansion and the Decay of State Courts (April 25, 2019). *University of Chicago Law Review*. Vol. 86, 2019. URL: <https://ssrn.com/abstract=3378311>

30. Zannotti, Francesca. The Judicialization of Judicial Salary Policy in Italy and the United States. URL: <https://www.degruyterbrill.com/document/doi/10.18574/nyu/9780814770078.003.0014/html?srsId=AfmBOoqVyEcU06w0wiUKNGyub4DgGe0PmNhTDzHf4cBV-uMLnol4rVc2>

III. Висновки

Судова влада має специфічні потреби для виконання покладених на неї завдань та збереження своєї незалежності, і вона повинна мати високий пріоритет щодо виділення ресурсів.

Забезпечення належного фінансування судів вимагає активнішої участі самих судів у процесі підготовки бюджету, і важливо, щоб порядок прийняття парламентом бюджету судової влади включав процедуру врахування погляду судових установ.

Однією з форм такого залучення може бути надання функції координування процесу складання бюджетних запитів незалежному органу, відповідальному за адміністрування судової системи, а також встановлення прямого контакту між таким органом і парламентом. Бажано, щоб орган, який представляє всі суди, був відповідальний за подання запитів щодо бюджетного фінансування до парламенту.

Управління бюджетними коштами, що виділені судам, передбачає підвищену відповідальність та потребує професійного підходу, і існує помітна різниця між системами, де управління здійснюється судовими установами або незалежним органом, підзвітними судовій владі, та системами, де за управління повністю відповідає урядовий підрозділ. Якщо на суддів покладено відповідальність за адміністрування судів, вони повинні пройти належну підготовку та мати необхідну підтримку. Важливо, щоб судді були відповідальними за всі адміністративні рішення, що безпосередньо впливають на виконання судових функцій.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*